

A FEHÉR BARÁT

Vastagh Éva: Boldog Özséb

A PÁLOSREND
ÉVNEGYEDES
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM:

Mavro Vetranić — Tarczay Gizella:
Tücsök (Költemény) — Fráter Jácint:
Májusi litánia — Tarczai György:
A muzsikus barát legendája. — Otto
Karrer: Hit és szeretet — Beküldött
könyvek — Pálos krónika

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND ÉRTESITŐJE
Megjelenik negyedévenként
ÉVI ELŐFIZETÉSI ÁRA 1 PENGŐ

Felelős szerkesztő és kiadó a Pálosrend képviselőjében:
BÁRANYAY LAJOS, p. prelátus. Szerkeszti és kiadja a Rend megbízásából: P. GYÉRESSY ÁGOSTON, pálos. SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, XI., PÁLOS KOLOSTOR. Telefon: 468—550. KIADÓ-
HIVATAL: Budapest, VIII. ker., Pál-utca 3. Csekkszám: 48004.

Rendi és főegyházmegyei jóváhagyással.

Ó, Uram!

*Mily sokáig ültem vak koldusként az élet poros ország-
útjának szélén s Te hányszor elvonultál mellettem! Fel-
sem néztem Rád, el voltam foglalva. Porral és sárral.
Magammal... Hallottam a Veled-haladók imazaját, mi-
közben elmerülten játszottam az út porában, mert azt
hittem, ez az élet.*

*Torz alakokat gyúrtam magamnak az árok sárából,
azután azt mondtam rájuk: ideák, élet-ideálok.*

*Várat emeltem e sárból, s barátom csak akkor
akadt, ha átengedtem néhány sárból-gyúrt falat.*

*Álmaim támadtak, nevetséges álmok: ki akartam
ásni sárból az Igazságot.*

*Azután... mi történt, nem tudom... s most itt tér-
delek Előtted... Fojtogat a por, irtózom a sártól és szá-
nom a tunyán álmódó ember-milliók tömegét...*

*Már nem vagyok vak. Már látok. Látom, hogy szebb
a fény, mint az árnyék...*

*Testvér! Ha Te is így gondolkozol, tarts velünk!
A pécsi pálos újoncház örömmel vár! (A kérvényhez ne
felejtse el csatolni: kereszt- és bérma-leveletet, érettségi bizo-
nyítványt és szülői beleegyezést, orvosi és hittanári bizo-
nyítványt.)*

Képeslapok, felajánlási

gyertyák, szép imakönyvek: a Sziklatemplom kegyesüzletében.

A fehér barát

IV. ÉVFOLYAM * 2. SZÁM
1941 JÚNIUS HÓ

Tücsök Irta: Mavro Vetranić¹

Tücsök, édes csacsogócskám,
Tán valaki megitatott?
Zöld hegyekben tán egy tündér
Bürköt kínált, bürköt adott?

Nem hallom az énekszódat,
Nem hallom a csevegését,
Hej pedig az én szívemben
Féltő bánat, szenvedés ég.

Pirkad immár piros hajnal,
Szólongatja már a napot,
Mély álmából felébredve
Minden madár dalba kapott.

Csak a te dalod nem hallom,
Pedig minden madár dalol,
Hajnalcsillag zeng az égen,
A Szent Szűznek úgy udvarol.

Kedves tücsköm, drága lélek,
Ha ellened ki sem vétett,
Ha nincs bajod s nem fogta el
Búbánat a szívecskédet:

Kelj fel akkor s a zöld fűből
Dugd ki immár fejecskédet,
Különben a hajnalcsillag
Még meg talál jéddni téged!

Máris váltig csodálkozom,
Hogy nyugodtan jár az égen,
Holott te a fűben lapulsz,
Elrejtőzöl s hallgatsz mélyen.

Bizony-bizony rászolgáltál,
Hogy keményen pirongasson!
Szólalj meg már, édes tücsköm,
Hogy a világ hallgathasson!

Lásd, én sírok s búslakodom
Bús keservem miatt éppen,
Pedig minden madár dalol
S zeng az erdő örömeiben.

Dalolgatnak a madarak
A Szent Szűznek szépen, halkán,
Királynőknek királynőjét
Magasztalják ékes dalban.

Azért te is ébredj immár,
Kedves tücsköm, drága lélek,
Ne lapulj a néma fűben,
Szólalj meg már, kérve kérlek!

Mézes szóval, édes dallal
Zengedezz az erdőszélen,
Vigasztald meg bús szívemet,
Hiszen tudod: bú jár velem!

Nélküled most felépülni
Nem tud, nem bír szegény fejem,
Boldogasszonyt köszönteni
Méltó dallal illik nekem.

Ne keseríts te is, tücsök,
Ne tetézd a bánatomat,
Dalolj inkább, hisz a szívem,
Szegény szívem majd meghasad!

¹ Mily üde ez a vers, pedig négyszázéves! Milyen közvetlen, őszinte és természetes: ellentétben korának mythológiai vonatkozásokkal erőszakosan teletüzdelt, pogány klasszikusokat esetenül utánzó, alig keresztény hangú és hangulatú verseivel. E vers szerzője, Mavro Vetranić (Vetranić Mór) a XVI. században élt, 1482-től 1576-ig. Raguzában élt s a költészet minden ágában egyaránt kitűnt. «Zarándok» címmel egy hosszú allegorikus eposzt írt, melyben a lélek vándorlását rajzolja a bűnök országán keresztül. Verselése leginkább a mi Csokonainkra emlékeztet könnyedségével s hangulatos-ságával. A kitűnő fordító, dr. Tarczay Gizella, egy kötetre valót készül kiadni ezekből a versekből. (A szerk.)

Hallgatom a dallamokat,
Mind magasbra törnek, szállnak,
Lelkemet is elragadják
Lendületes égi szárnyak.

Fent a kéklő magasságban
Zengedéznek égi karok,
Boldogasszonyt magasztalják
Mennysorszámban az angyalok.

A földön is minden madár
Pitymallatkor kapott dalba,
Minden állat vetélkedik
A Szent Szűzet magasztalja.

Hallván a dal édességét,
Örvendeznek mezők, hegyek,
Örvendez a hajnalcsillag,
Napsugarak örvendenek.

Egész világ andalodik
A szép ének hallatára,
Hisz a Szűzet magasztalja,
Kinek legyen örök hála.

Azért mi is lássunk hozzá,
Veszleg mi sem maradhatunk,
Magasztaljuk Boldogasszonyt,
Néki mi is hálát adunk,

S így kiáltunk: Isten anyja,
Figyelj tücskök halk dalára,
Földnek, égnek királynője,
Legyen neked örök hála!

Horvátból fordította: Pappné Tarczay Gizella

Májusi litánia

Irta: Fráter Jácint

*Uram, irgalmazz nekünk! Krisztus,
kegyelmezz nekünk! Uram, irgal-
mazz nekünk!*

Ó mily mélyről buzog ez a Kyrie! Nyomorúságunk kiapadhatatlan mélyéről! Mely Hozzád kiált, Uram! Irgalmadért esdekel. Kegyelmedet kéri. Segítségedet várja. Ezért könyörög...

Te vagy a Kyrios! Te vagy az Úr! A Jóság. Az Irgalom. A Kegyelem. Áldott Krisztus, könyörülj a te bűnös szolgáládon... Kik szívük mélyéből Hozzád kiáltanak!

*Krisztus, hallgass minket! Krisztus,
hallgass meg minket!*

Hallgass hát reánk. Bár megérdemelnők, hogy elfordulj tőlünk. De ne tedd. Hallgasd végig türelemmel litániánkat. Annyi a kérni

valónk. Annyi a bajunk. Annyi gond szorongat. Annyi bánat gyötör. Annyi szomorúság fojtogat. Keservesen zokogva kérünk tehát: Hallgass, hallgass meg minket! Krisztus, Te vagy a Mindenható! Te vagy a Könyörület! Te akarod, hogy fájdalmunkban kiáltsunk Hozzád...

Talán úgy látszik sokszor, hogy nem is hallgatsz ránk, vagy egyenesen elutasítod kérésünket. Mert rosszak vagyunk, vagy rosszat kérünk, vagy rosszul kérünk... (Szent Ágoston.) De még ezt is javunkra fordítod titokzatosan. Ha bízunk Benned, Ha hiszünk Bölcsességében és Szeretetedben. Legyen meg hát a te szent akaratod!

*Mennybéli Atyaisten, irgalmazz
nekünk!*

Mily vigasztaló, hogy Atyánknak szólíthatunk, ó Végtelen! Mily szédületes, hogy fiaid lehetünk, ó Örökkévaló! S mindez nem mythosz. Hanem valóság. Nemcsak a földnek születünk. Van az égben is Atyánk. Mert nemcsak az emberi, hanem a kegyelem révén az isteni természetnek is részesei vagyunk. S nemcsak természetes, hanem természetfölötti Kenyérrel is élünk... Mégis, annyiszor elfelejtkezünk róla, hogy Istengyermekek vagyunk! Oly méltatlanok, oly hitványak, oly cudarok vagyunk... Mennybéli Atyaisten, irgalmazz nekünk!

*Megváltó Fiúisten, irgalmazz ne-
künk!*

Nemcsak egyszer buktunk el. Nemcsak egyszer tékoztunk el isteni örökségünket. Ó hányszor eladtuk lelkünket az ördögnek: piszkos, hitvány és megalázó örömkért! Pedig oly sokba kerültünk Neked. Annyi fájdalomba, vérbe és gyalázatba. Amíg megváltottál minket. Halálodba került életünk... Megváltó Fiúisten, irgalmazz nekünk!

*Szentlélek Úristen, irgalmazz ne-
künk!*

Neked kell megszentelned lelkünket. Bűnös lelkünket Neked kell megtisztítanod. Hideg és érzéketlen lelkünket megrendítened és lángragyujtanod Neked kell. Öntsd hát belénk Szentlelkedet. A megváltás isteni gyümölcseit izleltesd meg velünk. Szerelmed édes mámorával részegíts meg minket. Krisztus gazdagságával gazdagíts! Krisztus viláosságával világosíts! Krisztus erejével erősíts! Oly szegények és vakok és gyöngék vagyunk! Szentlélek Úristen, irgalmazz nekünk!

Szentháromság egy Isten, irgalmazz nekünk!

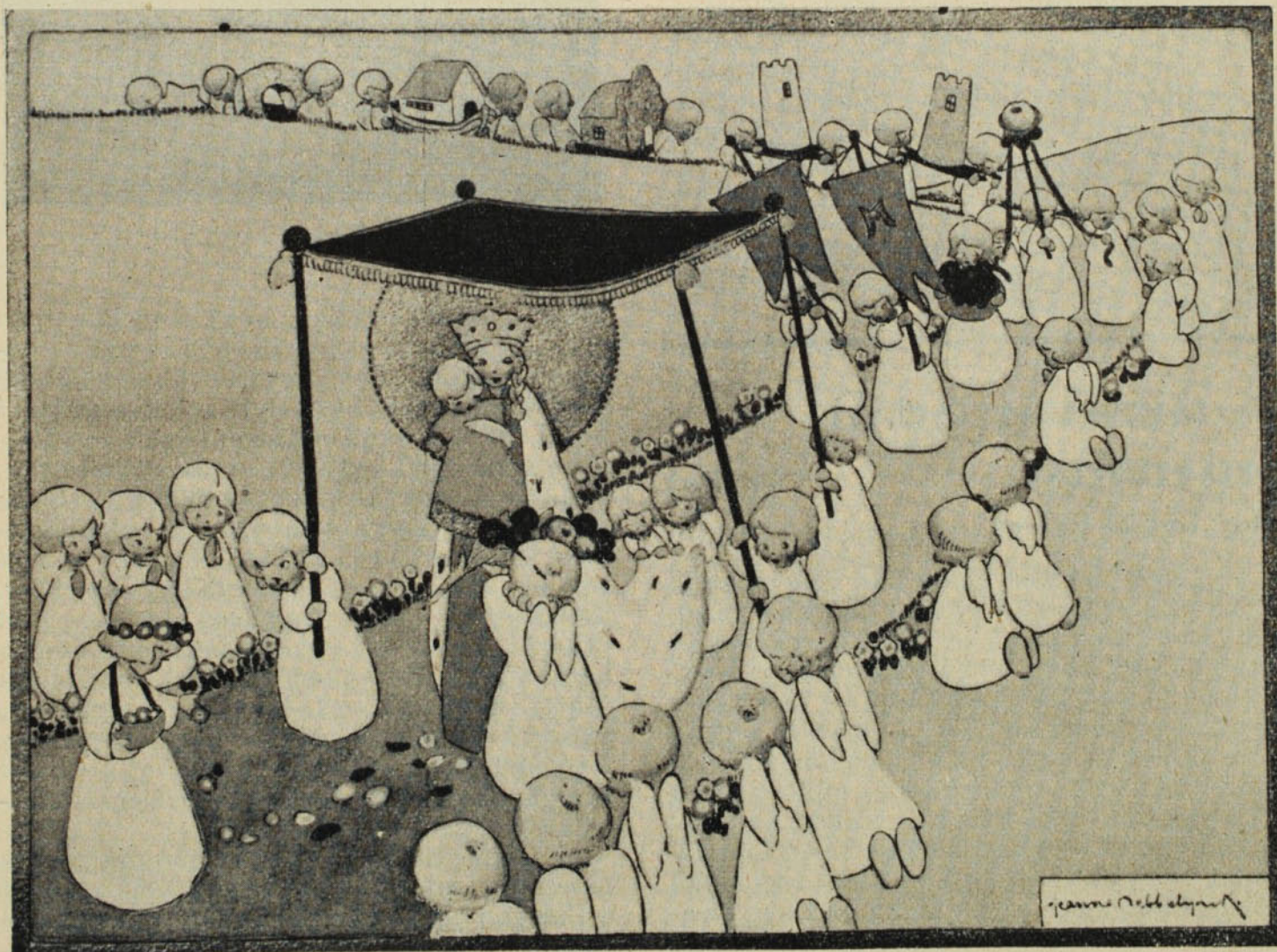
Te vagy a titkok titka! Úgy vagyunk valóban Veled, mint a tengerparton kagylóval játszó gyermek: mi is annyit bírunk meríteni mérhetetlenségedből... De mi van ezen csodálni való? Istenem, ha okosabbak volnánk, alázatosabbak is volnánk. És akkor mélységes hódolattal borulnánk arcra a szeráfokkal együtt Szentháromságod örök misztériuma előtt! És remegve futnánk a Bűntől... De kevélyek vagyunk és ostobák! Szentháromság egy Isten, irgalmazz nekünk!

Szentséges Szűz Mária, könyörögi érettünk!

Te vagy az égnek és a földnek gyöngyös ékessége! Te vagy a Szentháromság igaz gyönyörűsége! Te vagy az angyalok és a szentek legszebb koronája! Te vagy a próféták legcsodálatosabb álma! Te vagy a bűnösök menedéke! Te vagy az Istenszeretet lángoló csipkebokra! Te vagy az alázatosság ibolyás lehellete! Te vagy a tisztaság hószerű alabástroma!

J. Hebbelynck, belga festőművész elragadó fantáziával álmolta meg a Szűzanya májusát az égen. Édes kis angyalok ünnepi körmenetet tartanak nagykomolyan. Királynőjük fölé égszínké, aranyrojtos baldachint feszítenek, négy kis angyal fogja buzgón a rudat, az egyik égi virágokat szór a nyakába akasztott kosárkából az útra, a másik megtömjénzi velük a csöpp kis Jézust, kettő a Szűzanya hermelinpalástjának uszályát viszi boldogan. Mögöttük körmeneti zászlók következnek Mária édes nevével kihímezve, azután a Litánia örök szimbolumai: «Titkos értelmű rózsza» (szeretet!), «Dávid király tornya» (erő!), «Elefántcsonttorony» (tisztaság!), «Aranyház» (család!), «Frigyszekrény» (áhitat!), «Mennyország ajtaja» (irgalom!), «Esthajnali csillag» (vigasz!)... Az út két oldalán pufók kis angyalok térdepelnek s hódolattal köszöntik a Boldogasszonyt!

Köszöntelek hát én is áldott Szűz, Pálosok édes Királynője, kit úgy tiszteltek, úgy szerettek őseink s oly nagy tisztelettel, szeretettel, hűséggel és örömmel szolgáltak! Szinte lefoglaltak maguknak s azt mondták: Maria-
Nostra! A m i Máriánk!

Jeanne Hebbelynck: Május az égen.

Hirdettük mindig az ő dicséretét és dicsőségét. Szóval és tollal egyaránt. Legtöbb s legszebb templomainkat őneki szenteltük. Szívünket-lelkünket, mindenünket: őneki szenteltük!

Szentséges Szűz Mária! Szenteld meg hát Te is életünket-halálunkat...

Isten Báránya, Ki elveszed a világ bűneit: kegyelmezz nekünk! hallgass meg minket! irgalmazz nekünk!

Szeplőtelen Bárány! Ki szüzi Véredel töröd el e megszeplősített világ undokságát: kegyelmezz kegyelemre koldus lelkünknek!

Igaz Bárány! Kihez a világ minden szörnyű igazságtalansága fölsikolt: hallgass meg minket!

Jóságos Bárány! Ki e gonosz világ förtelmes és iszonyú bünterhe alatt roskadozol: irgalmazz irgalomra, szeretetre és megbocsátásra szomjazó szívünknek!

Imádkozzál érettünk Istennek Szent Anyja, Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire!

Könyörögjünk! Uram, Jézus Krisztus, Közbenjárónk az Atyánál, Ki a Szentszűzet, a te Édesanyádat és a mi Édesanyánkat magadhoz Közbenjárónkul rendelni méltóztattál: engedd meg kegyesen, hogy bárki is járulna Hozzád, jóságodért esedezve, örvendhessen, mivel Általa nyert el mindent. Ki élsz és uralkodol az Atyával a Szentlélekkel egyetemben mindörökön-örökké. Amen. (Könyörgés a Minden-kegyelem-közvetítőjének május 31. miséjéből.)

A muzsikus barát legendája

(2. folyt.)

Írta: Tarczai György

Angelusz testvér akkoriban már szintén a barátok muzsikusa volt, s bármint húzódott is eleintén néma segítőjétől, csakhamar tisztába jött azzal, hogy jobb embere Kelemennél, a szélzsák emelőrúdjával járó nehéz munkában sohasem volt. A markos legény nem fáradt el soha, nem is babonázta el a muzsikus barát orgonajátéka, mint elődjeit nem egyszer, akik ilyenkor rendszerint úgy elbáméskodtak, hogy elfelejtették az emelőrudat idejekorán lenyomni s az orgonaszó kietlen hörgéssel java játéka közben megakadt. S az évek során át, hogy egymástól elválhatatlanul végezték dolgukat, igaz ba-

ráság szövődött a muzsikus barát között, akinek minden gondolata és érzése dallamban olvadt föl s a szegény nyomorék között, aki mióta él, nem hallott teremtett hangot. Senki sem tudta magát oly jól megértetni a kolostor néma lakójával, mint Angelusz testvér, aki fölfedezvén természetes eszét, kezeivel motolázva gyakran elegyedett élénk eszmecserébe a rajta szinte kutyahúséggel csüngő Kelemennel, s ha társai ilyenkor élénk érdeklődéssel figyeltek rá, váltig hangoztatta, hogy püspökségig is fölvihetne volna, ha nem születik némának az istenadta. Így azonban a kánoni fogyatkozás miatt még testvérré sem avathatták. Mindazonáltal úgy bántak vele, mintha rendjüknek a tagja volna. Kelemen is úgy érezte magát s mivel azt hitte, hogy az orgonánál

B. Kálmán, pálos (XIV—XV. sz.).

époly nélkülözhetetlen, mint Angelusz testvér, akivel még a provinciális is nagy tisztelettel bánik, nem egyszer fesztelenebbül viselkedett, mint bármelyik a kolostor lakói közül, akik a rend statutumainak megfelelően versengtek egymással az alázatosságban. Ez utóbbinál fogva s mivel a tiszteletlenségnek árnyéka sem vegyült soha Kelemen viselkedésébe, a barátok nem vették zokon, ha önérzete hébe-hóba erősebben nyilatkozott meg. Angelusz testvér sem ütközött meg bizalmaskodásán, midőn a hátamögött álló néma hirtelen a vállára ütött, hogy a porfelhőre figyelmeztesse, amely a távolban a reggel tiszta napfényes levegőjében a szemébe ötlött s a budai hegyek aljáig lenyúló erdőség széléhez közeledett.

— Várj csak! — intette nyugtalanul a muzsikus, miután arra nézett volt s ismét a kolostor alatt elterülő erdőre meresztette szemét. A lombok susogásán át egyre közeledő hangok ütötték meg fülét s ő csak-

hamar tisztában volt azzal, hogy szekeresek hajszoják a rengetegen keresztül lovaikat, s temérdek nép utazik alkalmatosságukon vagy kíséri őket. S kisvártatva csakugyan tiznél több hatlovas málhásszeker bukkan föl az úton, amely a rengetegből a kolostor meredek martjához vezet s ennek alján két-felé ágazódik. A szekeresek a templom lépcsőinek az aljához kapaszkodó s az ezek mentén továbbhúzódó útra fordultak, amely a hegy nyergén át Pilis-Szent-Keresztre, onnan Visegrádra vezet, amelyen azonban a pilisi hegyekben remetéskező s a szentkereszti anyakolostorukban lakó pálos barátokon kívül alig közlekedik valaki. A málhásszeker oldalán a királyi címer díszlett, a lovasok is, akik a szekereseket kísérték s a hegynyereg meredekjén egymásután ugráltak le lovukról, hogy a kerekek külőibe kapaszkodva a lovak terhén könnyítsenek, királyi lovasok voltak.

— Hova, hova, oly szaporán? — kiáltotta lelkendezve a keresztboltozatos folyosó párkányán kihajolva Angelusz testvér; a mélységből azonban csak durva káromkodást s válogatott gorombaságokat kapott a lóhalálában sietőktől feleletül, akik pár perc múlva lovastul és szerekestül tűntek el a templom mögött s robogtak tovább a hegynyereg túlsó oldalán lefelé.

Angelusz testvér kővédermedten maradt veszteg. Kelemen is rosszat sejtett s ijedten meredt rá, mintha gondolatait fürkészné. A muzsikus barát a perjel után akart rohanni. Nyomban rá azonban megmásította szándékát s Kelemennel a sarkában a templomba sietett. Föltárták a csúcsíves egyház túlsó oldali kapuját s a hatalmas lépcsőre álltak, amely onnan a hegynyeret átszelő úthoz vezet. A tovaszáguldó szekérhad után néztek, amelyet azonban csakhamar ismét elnyelt az erdő szemük elől.

— Mi történt? — fakadt ki remegve a barát s önkéntelenül néma társára nézett, aki mintha megértette volna kérdését, nyugtalanul vonogatta vállát.

A következő pillanatban újra lódobogás hangzott s kis vártatva vagy ötven főnyi cifra ruhás udvari testőr száguldozott tova tajtékzó lován a templom széles lépcsői alatt, nyomában egész csapat kipirult asszony, élén II. Lajos ifjú feleségével.

— Mária királyné! — rebegte Angelusz testvér minden izében reszketve, amidőn felismerte. A következő pillanatban Kelemennel együtt hanyat-homlok rohant le a szabadba vezető lépcsőn. A menekülők ügyet sem vetettek a két barátira; csak az udvari hölgyek csapatának a nyomában vágatató főurak sorából vált ki egy lovas s állította

meg paripáját a templomlépcsők alján. Szerény György udvari káplán volt.

— Meneküljete! — kiáltotta fuldokló hangon Angelusz testvér felé. — Minden elveszett Mohácsnál! A török Budához közelít!

— S a király? — tört ki kétségbeesetten Angelusz testvér torkán a szó.

— Elesett! — felelte kurtán az udvari pap s azzal megsarkantyúzta lovát, a királyné udvara után vágatott, aki a rémes hír nyomában rögtön éjnek idején lopódozott ki fáklyafénynél a várból, előreküldvén szekerekre rakott drágaságait s menekült, hogy meg se álljon Bécs városáig.

Midőn Angelusz testvér a rettegés dermedtségéből föleszmélve Kelemennel együtt ismét a kolostorba vezető keresztboltozatos folyosón termett, társai, akiket a hirtelen támadt lárma zavart föl, már mind ott tolongtak párkányán keresztül hajolva.

— Mi történt? — kérdezték tőle egyszerűre mindnyájan, dúlt arccal feléje fordulva. S amidőn a muzsikus barát elmondta, sápadtan meredtek arcukkal az ég felé s maradtak veszteg percekig mozdulatlanul, mint mindmegannyi hófehér márványszobor.

— Meneküljünk! — szólaltak meg végetül a bátortalanabbak a testvérek sorában. István atya azonban megrázta fejét s remegő, de szigorú hangon megszólalt:

— Főtisztelendő Provinciális Atyánk engedelmével nem távozhatunk a kolostorból. Ám akinek gyöngé a szíve a megpróbáltatások elviseléséhez, amelyeket a Mindenható reánk és szegény hazánkra rámért: távozzék Isten hírével! Megengedem neki!

Senki sem lépett elő, hogy elbocsáttatását kérje s pár perc múlva ismét megtelt a templom kórusa, tört ki ajtaján az orgonahangok szárnyán a halotti zsolozsmák kesergő szava; a barátok szerencsétlen királyuk lelkéért imádkoztak.

A kolostor környéke pedig ezalatt újból megelevenedett. Az erődítményeiben elhanyagolt Buda roskatag várfalai alól a német polgárság rögtön a királyné távozása nyomában kerekedett föl s menekült megrémülten Szent Lőrinc hegyi kolostora felé. A németek szintén Visegrádra igyekeztek, amely a Buda környékén a legközelebbi ágyúk tüzével is dacoló erősség volt. A szekéren, lóháton, gyalog menekülők: öregek, ifjak, asszonyok, gyermekek rendetlen csapatokban, egymást kergetve, mintha a török már nyakukon ült volna, özönlöttek reggeltől estig a Szent Lőrinc temploma felé, keltek át a következő napokon egyre nagyobb számban, a magyar polgárság soraival is megbővülve, jajgatva, átkozódva, a budai hegyek nyergén. S mintha a félelem az

erkölcsökben rég megromlott emberekben az érzés utolsó szikráját is kioltotta volna, a török pusztításainak rémes híreire kétségbeeső bujdosók nem egy gyermeket és nyomorékot hagytak el az erdőben, aki futásuk közben terhükre volt. A barátok, akiknek napokon át reggeltől estig nem volt többé nyugodalmuk a menekülők lármája miatt, éjszakánként is minduntalan fölriadtak a rengetegben elhagyott ügyefogyottak nyöszörgésére, panaszos jajgatására, mely celláikba hatolt.

Másfél héttel a mohácsi veszedelem után Szolimán császár seregével a Szent Gellért hegye alá ért. A Szent Lőrinc-kolostor lakóinak Provinciálisuk lóhalálában küldött parancsára, Remete Szent Pálnak a templomukban őrzött tetemével együtt, aznap kellett Visegrádra sietniök, amely őrség nélkül szükölködött s amelyet a benne őrzött szent koronával együtt, mivel ez a rémületkeltette fejetlenség közepette senkinek sem jutott eszébe, a rend Provinciális a környéken elszórt kolostorokban lakó pálosokkal akart megvédelmezni, akiket napi járó földről mindenünnen összehívott.

A Szent Lőrinc-kolostor termei és belső folyosói egészen megteltek ügyefogyottakkal, akiket családjuk elhagyott s akiket a barátok az irgalmasság cselekedeteinek megfelelően a rengetegben szedtek föl. Ezeket már nem vihették magukkal s mivel gondozás nélkül sem hagyhatták őket, a legöregebbek közülük, akik fegyvert már amúgy sem foghattak, ottmaradtak.

Ottmaradt Angelusz testvér is, aki orgonájától, amely szinte szívéhez forrt, sehogy sem tudott elszakadni, s akit megható könnyörgésére a perjel főleg azért hagyott ott, mivel a néma Kelemen a veszedelem hírére sem akart tágitani muzsikus barátjától s ott maradván, hatalmas erejével az ügyefogyott gyöngéknek sok tekintetben szolgálatára lehetett.

A távozó barátok még délután búcsúztak el öreg társaiktól s Angelusz testvértől, könnyes szemmel hagyták el celláikat, tudatában annak, hogy talán sohasem kerülnek többé ezekbe vissza. (Folyt. köv.)

Hit és szeretet

Irta: Otto Karrer

Nem lenne helyes a jóvátételt kizárólag a bűnbocsánatra korlátozni. Isten a vétkezőknek nem csupán azzal szolgál elégtétellel, hogy megbocsátja az elkövetett gonoszt, hanem a megtérőnek útravalóként szeretetet is nyújt, hogy e szeretet segít-

Wang Su-ta, kínai festőművész: A szentcsalád.

ségével kerülje ezentúl a gonoszt, továbbá, hogy a jót a szellem erejével gyakorolhassa, amelynek folytonos és szüntelen együttműködését az apostol könyörögte ki az övéi számára.

Amaz új életnek, amelynek örök élet ígérkezik jutalomként, törhetetlen hit a bevezetése, az a hit mely alázatosan bízva rá magát arra, ami egyelőre még láthatatlan, hit, amelynek jutalma a meglátás, — Krisztusba helyezett hit, «ki megigazulttá teszi a hitetlen embert». (Róm. 4, 5.)

Istent hinni tehát annyit jelent, mint bizalomteljesen átadni magunkat annak a Hatalmasnak, Aki a jóban működik és egyben iparkodni együttműködni Vele a jóban. A hitben rejlik szellemünknek első lendülete a földi dolgok fölé és az igaz Istenhez való fordulása.

A megértés viszont a hit jutalma. Ne azért keresd a megértést, hogy hit költözék lelkedbe, hanem higgyél, hogy megértés! Természetesen azonban az az ember, ki nem törekszik személyes vallásos belátásra jutni, az még csak nem is sejti, vajjon tulajdonképpen miért kell hit lelkének. Mert a valódi

hit soha sincs híján reménynek és szeretetnek, — a hívő reményének és szeretetének célja pedig a megismerés. Ezért kell a hívő embernek imádság és kutatás útján — az erkölcsi étellel egybeforrva — arra törekednie, hogy megismerje azt, amihez hit útján jutott és ugyancsak személyes elmélyedés révén kell megszereznie ezt a megismerést. Nem szeretheti senki sem azt, amit még nem ismert fel, ha azonban elárasztja lelkét a szeretet hulláma aziránt, amit valamely részletében már helyesen fogott fel, akkor ez a szeretet arra serkenti, hogy mind jobban és tökéletesebben fogja fel.

Az emberi fejlődés minden egyes fokának, a gyermekkortól az aggkorig megadatott a maga sajátos szépsége. Ő, bár lenne gyermekkorotok az ártatlanságé, ifjúkorotok a tisztelété, felsejűlt korotok a kitartásé, férfikorotok az érdemé, aggkorotok pedig az őszbeborult bölcs belátásé. E fokok nem egyszerre következnek be, de ha már egyszer bekövetkeztek, akkor az istenthívő nemes ember számára szilárd egészé kristályosodnak és együttesen adják az átmenetet az utolsó lépcsőfokra: az örök nyugalomra és örök békére.

Hit és a helyes élet: Isten műve lelkünkben, hisz Isten munkálkodik akarásunkban, — de egyúttal saját művünk is, mert Isten csakis oly lélekben hat, mely ezt maga is óhajtja.

E ponton nagy tévedéssel kell szembe fordulnunk, amelynek vallásos szívekből számúzva kell lennie, ha nem akarjuk téves biztonsági érzés kedvéért üdvösségünket kockáztatni. Amaz emberekre célok ugyanis, akik pusztán a hitet egymagában már elegendőnek vélik az üdvösségre, míg a jó és helyes életet, valamint Isten útjainak jócselekedetek révén való betartását feleslegesnek tartják, — mintha mindazok, akik szegyeteljes bűnös életet folytatnak és abban makacsul meg is maradnak, üdvösséget és örök életet remélhetnének, ha egyebet nem tesznek, mint csupán Krisztusban hisznek és elfogadják kegyelemeszközeit.

Aki Istent hisz, annak kötelessége parancsait is teljesíteni és aki teljesíteni akarja azt, amit Ő parancsol, annak hinnie kell. Egyszer majd mindannyian megjelenünk Isten ítélőszéke előtt — és akkor tanuskodjanak mellettünk cselekedeteink, még pedig úgy, hogy túlharsogják bűneinket.

A hit ott lehet csak teljesértékű, hol szeretet működik. Mérhetetlenül nagy dolog a hit, — azonban semmivé süllyed, ha egyúttal nem foglalja a szeretetet is magában.

Szeretetlenben a hívők napról-napra előbbre jutnak és lelkük megtelik a mennyek Országá-

utáni vágyódással. A szerető hívők, amiért hisznek, kiválasztottak lesznek.

Azonban mi egyéb a szeretet akarvánál? Helyes akarat — helyes szeretet. Fonák akarat — furcsa szeretet. Jó akarat — Isten-szeretet. A szeretet Isten lelkünk mélyén való megnyilatkozásának egyik fajtája és ezt az érzést Istentől távolálló ember nem is ismerheti. Ahol nem az isteni szeretet uralkodik, ott trónralép a tisztátalan vágy.

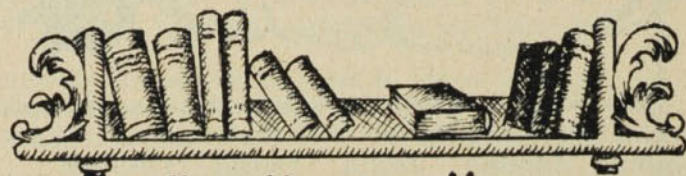
Kezdő szeretet — kezdő szentség; növekvő szeretet növekvő szentség; tökéletes szeretet pedig tökéletes szentség: tiszta szívből, nyugodt lelkiismeretből, képmutatásmentes hitből fakadó szeretet.

Semmit sem akarok erkölcsnek nevezni, egyedül a magasztos isteni szeretetet. Mert mind a többi isteni adomány, legyen bármily nagy, szeretet híján mitsem ér. Ahol a szeretet hiányzik, ott nincs értéke a jó cselekedetnek sem, hisz végeredményben nem is lehet «jó cselekedet». Ahol azonban a szeretet meghonosul, ott nem maradhat egyedül. Szeretet győzedelmeskedik mindennek fölött, szeretet nélkül semmi sem érvényes és a szeretet — bárhol is legyen — mindent magához vonz.

Ami parancsolatként keményen hangzik, azt a szeretet enyhévé varázsolja. «Igám édes, terhem könnyű!» mondja Krisztus.

A szeretet erősség, a szeretet üdülés, a szeretet pompás gyümölcs, a szeretet lelki árp, a szeretet üde forrás, a szeretet megünas nélküli ölelés. Ha ilyen szeretet üdvözíti a zarándokot — ó, mily gyönyörteljes szeretet fogja elárasztani hazájában.

Németből fordította: Dr. Horváth Józsefné

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK

Szunyogh Xav. Ferenc: *Könnyes vértanuság.* Szent István-Társulat kiadása. Budapest. — Kevés oly időszerű könyv jelent meg az elmúlt esztendőben a magyar könyvpiacra, mint P. Szunyogh e 226 oldalas munkája. Elmélkedéseket és szentbeszédeket tartalmaz. Ezeket igen ügyesen három szempont szerint csoportosítja: az ész, a szív és az akarat szava a türelemről.

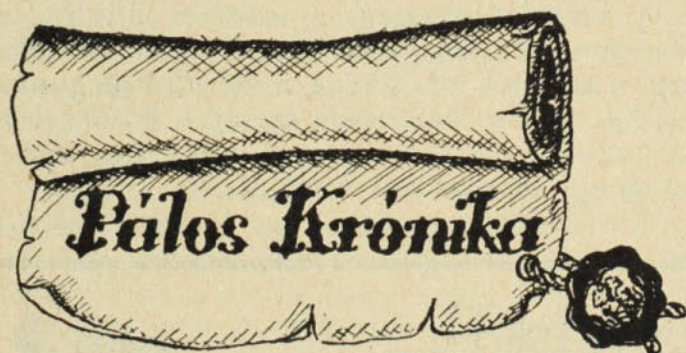
Hogy miért időszerű e könyv? Mert kevés kor gyermekének volt oly nagy mértékben szüksége a türelemre, mint nekünk, a háborúk, politikai és gazdasági válságok ezer és ezer kihatásával küzdő, feszült idegzetű embereknek, kik szinte valamennyien frigyben járunk a szomorúsággal, — már pedig «nem a megpróbáltatás,

hanem a szomorúság a léleknek nagy ellensége, az önszeretet vérző sebe» (168. old.).

Gyönyörű példáit sorakoztatja fel a türelemnek, melyek közül azonban érezhetően kiemelkednek az Atya, a Fiú és a Boldogságos Szűz türelmét oly fenségesen demonstrálók, hogy csak a «régii meditációval» szabad közeledni hozzájuk, «melynek célja nem valami fogadkozás, akarkodás, hanem az imádságbaborulás.» (125 o.) Az egész munka a szerző szíve legmélyéből fakadt, s mint a zárszóban megjegyzi: mindazoknak nagy lelki hasznára válik, akiknek valami túrnivalójuk van. Minden fejezete a nyugodt lelkibéke és az igazi öröm kiváltója, megalapozója. — br —

Váth János: *Az Egyház csókja.* («A Szív» kiadása, Budapest, 1940.) — Egy papi hivatás nem mindennapi története. A könyv mélyértelmű címét szépen magyarázza a másik főszereplőnek, egy szerencsétlen asszonynak az esperese: «Az Egyház elküldötte csókját, amikor a keresztvíz érte homlokodat és arcul érintett a bérnálásban. Szerencsétlenségedet az okozta, hogy csókját visszautasítottad, amikor házasságodat nem Isten színe előtt kötötted. De a töredelem szentségében megbocsátó csókját lehelli újra homlokodra. A szentáldozásban és a betegek szentségében is csókját adta. Az Egyház adta csókját gyermekkori pajtásodnak is az egyházi rendben, talán az ő papi imái esdették ki neked a megtérést.»

g—y

Köszöntünk magyar szívünk minden ujjongó örömeivel, szeretetével és lelkesedésével: Szabadka, Zombor, Zenta, Dárda, Újvidék... Csakhogy visszatérhettek hozzánk, kik ezer évig velünk voltatok! Szent István Királyunk most már fölétek is terjesztheti áldó kezét, ki nek örökre emlékezetes Szentéve óta minden évben gyarapodott ez az Ország! Hát csak így tovább!

Gyümölesoltó Boldogasszony ünnepén négy új kispalost öltöztetett be Sziklatemplomunkban ősi szertartások szerint *P. Galambos Kálmán*.

Egy olvasónk írja: «Felejthetetlen volt ez a pálos ünnepség a Zeneakadémián, március 25-én! *Dr. Nádas Zoltán* lendületes bevezetője után felbűgött a nagyszerű orgona *Pécsi Sebestyén* művész-keze alatt, csak úgy zengett és rengett a nagyterem a hangok tündöklő kavargásában... Azután *Basilides Mária* énekelt az ő tüneménye-

sen finom hangján. Ahogy a Bach-Gounod Ave Mariáját előadta, az több volt, mint énekszám, az imádság volt, az élmény volt, az elragadtatás volt! A közönség megbűvölten tapadt a már őszülő hajú, talpig feketébe öltözött, előkelő megjelenésű nagyasszonyra. *Báró Schroeder* értékes felolvasását is élvezettel hallgattuk Remete Szent Pálról, előadása komoly és alapos elmélyedésről s finom kifejező és érzékeltető készségről tanuskodott. *Zsámboki Miklós* nagyszerűen megválogatott gordonka-számokat adott elő tökéletes kidolgozással. — Szünet után *Pusztai Sándor* szavalata volt a legkiemelkedőbb Pécsi Sebestyén és Basilides Mária újabb számai mellett. Ilyen forrón és tündöklően és szuggesztíven még nem hallottam szavalni őt. A közönség tombolt s nem nyugodott addig, míg egy ráadásra vissza nem tapsolta. Igen szép volt *Radnay Paula* Palestrina és Kodály kórusa. A kis, kékszínű, magyar ruhás leánykák felvonulása festői volt s énektudásuk meglepő. S jól megjegyztük s hálásan köszönjük a szerkesztő atya zárószavait, melyekkel szívünkre kötötte Remete Szent Pál ősi, magyar tiszteletét, aki nemcsak a Pálosrendnek, hanem Hazánknak is Védőszentje. — A nagytermet szépen betöltő ünneplő közönség sorában *dr. Beresztóczy Miklós* miniszteri osztályfőnök képviselte az azóta tragikus körülmények között elhunyt és megsiratott *gróf Teleki Pál* miniszterelnököt.

Pécs bombázása alkalmából, mely csak a repülőteret érintette, kolostorunknak semmi baja sem esett.

Szentkúti rendházunk kiskünnfélegyházai ünnepe Rémete Szent Pál jubileumával kapcsolatban későbbi időkre halasztódott.

Májusban Pécsen épűgy, mint Budapesten, minden este fél 7-kor szentbeszéddel egybekapcsolt ünnepélyes litániát tartunk templomainkban.

Horvátország nagy jubileumot ül az idén: 1300 éve keresztény! Ebből az alkalomból *dr. Rittig Svetozár*, zágrábi plébános, *dr. Stepinac Alajos* zágrábi érsek, az egész káptalan és a klérus nevében azzal a kérelemmel fordult *P. Przedziecki Pius* pálos rendfőnökhöz, hogy a Rendet telepítse vissza Horvátországba, melynek irodalma és képzőművészetei olyan sokat köszönhetnek nekik a lelkieken kívül. «Az egész nemzet — írja — vágyódik a fehér barátok után, kik vallásos, kulturális, szociális és karitatív, valamint gazdasági munkájukkal dicsősége és áldása voltak a horvátoknak». Annyit elárulhatunk, hogy e tervek valórválása közvetlen küszöbön áll.

Személyi változások. Kedves Olvasóink közül csak igen kevesen tudják, hogy Rendünk magyarországi visszatelepítésénél mennyi kitartó, buzgó munkatárs működött közre. Ezek között a minden nehézséget áttörő munkások között állt és dolgozott *P. Galambos Kálmán* is. Ő volt az, aki mint kispap ott fenn a Mecseken Szent Jakab

hegyén várta a pálosokat. Ő volt, aki mint plébános ujságokban, folyóiratokban felszínen tartotta a pálos gondolatot, az egyetlen magyar alapítású rend visszatelepítését. S milyen szívdobogva várta mint oblátus már fehér ruhában ott a szobi állomáson 1934 május 12-én a hazatérő pálosokat. Egy év múlva már a pécsi zárdában látjuk, ahol szeretettel vezette be a jelöltek a nagy Rend dicső történetébe. Majd ismét visszakérül a budai kolostorunkba, de már mint annak perjele. Erőit azonban a sok munka, a nagy várakozás felőrölte. Egészségi állapota alapján már többször kérte e tisztség alól való felmentését. A Generális Perjel csak most adott helyt kérésének s a legutóbbi definitorium ülésén őszinte elismeréssel mentette fel betöltött tisztsége alól. Helyébe egyben kinevezte P. Mosonyi Alfonzot.

Lelkigyakorlatokat tartott Lengyeltótiában háromnaposat katonatiszteknek, Péli-földszentkeresztien ötnaposat szalézi teológusoknak: P. Zembruszký Mihály, pécsi perjel, Pécsi templomunkban nagybőjti szentbeszéd-sorozatot s a pécs-megyeri kertvárosban triduumot tartott P. Bolyós Ákos. — A pécsi székesegyházban a Legédesebb Misztériumról, Egerben Krisztus Királyról beszélt P. Gyéressy Ágoston, melyen dr. Kriston Endre püspök is megjelent, Pusztamonostoron pedig hatnapos lelkigyakorlatot tartott fogadalmas nővérek számára. — P. Besnyő Gyula szentkúti perjel népmisziót, P. Borsós Ignác triduumot tartott. — P. Mosonyi Alfonz perjel Kispesten és

a Vakok Intézetében, P. Csellár Jenő Csillaghegyen és a Gamma-gyárban tartott lelkigyakorlatot, P. Vezér Ferenc pedig Wekerle-telepen.

Adományok: 110 P: Mantler Antónia; 100 P: Jézus Nevében; 60 P: N. N.; 50 P: Gesztessy Ferenc, Milcsavszki János; 30 P: Pfeiffer Gyula; 20 P: dr. Kelemen Andor, Vakok Intézete; 10 P: Sável Kálmánné, Schunk Károly; 9 P: N. N.; 7 P: Bárány Frigyes; 6 P: Divald Kornélné; 5 P: Arany Ernőné, Frank Henrik és Fiai R.-T., Herceg Erzsébet, Hénel Jánosné, N. N.; 4 P: Dobránszky Mária; 3 P: N. N. — *Templomi felszerelés:* Thumburgi gróf Klebelsberg Jenőné, Vághy Antalné, Völgyes Antalné, Winkler Lajosné. — *Könyv:* Magyar Tudományos Akadémia könyvkereskedése. — *Élelmiszer:* Balla Sándorné, özv. Csoma Gyuláné, Hesz Mária, Magyar Bálint, Nagy Margit, Poincelot M. Paule, Schmidt János és társai, Völgyes Antalné, Dobránszky Mária, Éberhardt Család.

Halottaink: gróf Teleki Pál, Schiavon Enrico, Vedrődi István, Molnár Endre, Tegzes Emilné, itt emlékezünk meg (régebbi számunkból kimaradt) gróf Csáky Istvánról is! — *Adj Uram örök nyugalmat nekik és az örök világosság fényeskedjék nekik, nyugodjanak békében. Amen.*

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Baranyay Lajos. Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

Dr. KISBÁN EMIL:

A MAGYAR PÁLOSREND TÖRTÉNETE

II. KÖTET

Végre, nagy áldozatok révén megjelenhetett a Pálosrend Történetének II. kötete, mely a Rend történetét 1711-től a Magyarországra való visszatelepítésig foglalja magában. Kisbán rendszerező képessége a II. kötetben domborodik ki. A hihetetlenül nagy anyagot mesteri ügyességgel teríti ki az olvasó elé, s száraz történeti tényeket kitűnő érzékkel tüzdeli tele a Rend szellemét, életét és féltékenyen őrzött szokásait hűen demonstráló, mindenki számára érdekes epizódokkal, irodalom- és szellemtörténeti tanulmányokkal.

Tudományos, de egyben népies feldolgozás, objektivitás, könnyen folyó stílus és izléses kiállítás voltak azok a vezérlő momentumok, melyeket a szerző a kidolgozásnál szem előtt tartott.

Az I. rész fejezetei közül különösen a pápai, pécsi, pesti és a nagyváradi volt pálos kolostorokról szólók emelkednek ki.

A II. részben a Rend 18. századbeli anyagi helyzetéről és arról a Rend szellemére nézve oly káros folyamatról ír, melynek következtében a régi remete-szerzet pasztoráló, majd tanítórenddé alakult át.

A III. részben a pálos szellemmel ismerteti meg az olvasót, külön kiemelve a Rend magyar jellegét, ismertette a rendi konstitúciókat, a pálos könyvtárakat és a 18. századbeli magyar diplomáciának kiváló pálos képviselőit.

A IV. rész a rendi liturgiával és a Rend pasztorális tevékenységével, ennek eszközeivel foglalkozik 16 fejezeten át.

Az V. rész a Rend szervezetéről szól.

A VI. részből megismerhetjük a pálos iskolákat, s az azokban uralkodó vezér-elveket. Számos pedagógiai munka meríthet innen értékes adatokat.

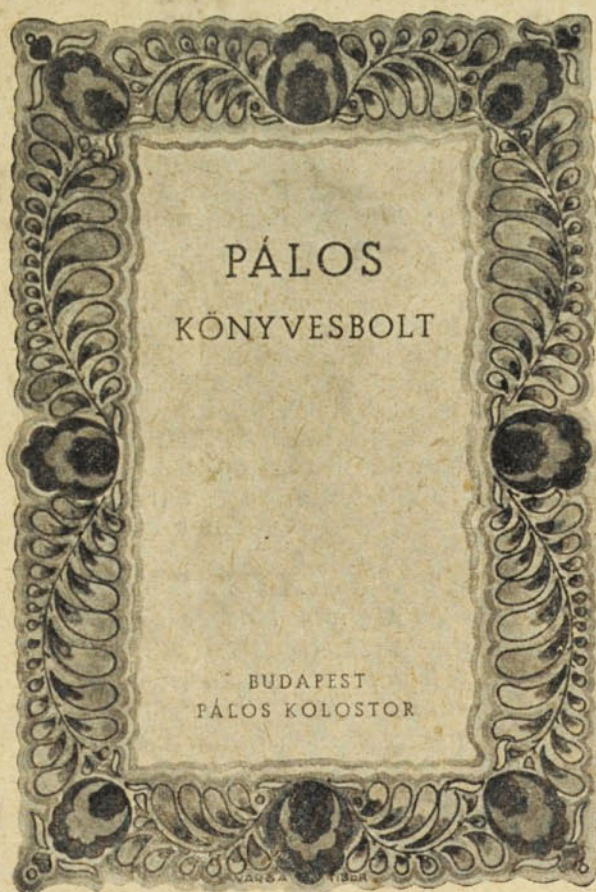
A VII. rész a pálosok irodalmi tevékenységével foglalkozik.

A VIII. rész a Rend eltörlését és a visszatelepítő kísérletek történetét tárgyalja.

Értékes kronológiai táblázatok, egy térkép és a forrásmunkák gyűjteménye, még a függelék is érdekessé teszik.

Az óriási anyagban való gyors tájékozódást a pontos név- és tárgymutató teszi könnyűvé.

KAPHATÓ MINDEN JOBB KÖNYVKERESKEDÉSSEN

PÁLOS KÖNYVEK:

- Pusztai Sándor:* Remete Szent Pál Himnuszai (latin és magyar nyelven) —.10 P
- Dr. Kisbán Emil:* A magyar Pálosrend története I. és II. kötet összesen. 18.— P
- P. Gyéressy Ágoston:*
- Remete Szent Pál élete —.28 P
 - A Seplőtelen Szűz kis zsolozsmája —.20 P
 - Kilenced a pálosok Sziklatemplomának Nagyasszonyához —.30 P
 - Keresztút a Szűzanyával —.50 P
 - Uram, nem vagyok méltó...!... 1.60 P
 - Hallgasd meg zengő énekünk, Madonna! 1.20 P
 - Boldog Özséb élete 1.— P
 - Veni Sancte —.10 P
 - Boldogasszony miséje —.60 P

SUMONYI
TÓGAZDASÁG
HALKERESKEDÉSE
 Budapest, IX., 1. számú Központi Vásárcsarnok.

Legelőbb aluminium érmek, szobrok, szentképek, kereszték, térdeplők
WEISZ FRIGYES
 kegytárgyüzletében Budapest, IV., Ferenciek-tere 3—4. szám.
 69 éves katolikus cég!

KEGYTÁRGYAK, ZÁSZLÓK
OBERBAUER A. UTÓDA
 Magyarország legrégebbi templomberendező és zászlókészítő vállalatánál.
 Budapest, IV. ker., Váci-utca 41. szám.
 Alapítási év 1863. Telefon: 183-344.

Az influenza és rheuma szuverén gyógyszere a
CAUSYTH-TABLETTA
 Cyclohexatrienpyridinsulfosavas-pyrazolonszármazék
TERNAJGÓ-GYÓGYSZERTÁR
 Szent Gellért gyógyfürdő.

BAROSS RÁDIÓNÁL: villanyszerelési cikkek, rádiók, vill. háztartási cikkek. TURUL izzólámpa lerakat.
 VIII., Baross-utca 48. sz. Telefon: 131-219.

Mindennemű templomberendezés. Miseruhák. Zászlók. Javítások. Gyertya. Mécsolaj.
BITTNER ÉS TÁRSA
 Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 8. sz.
 Telefon: 183-357.

Megbízható beszerzési forrás:
KÖZTISZTVISELŐK SZÖVETKEZETE

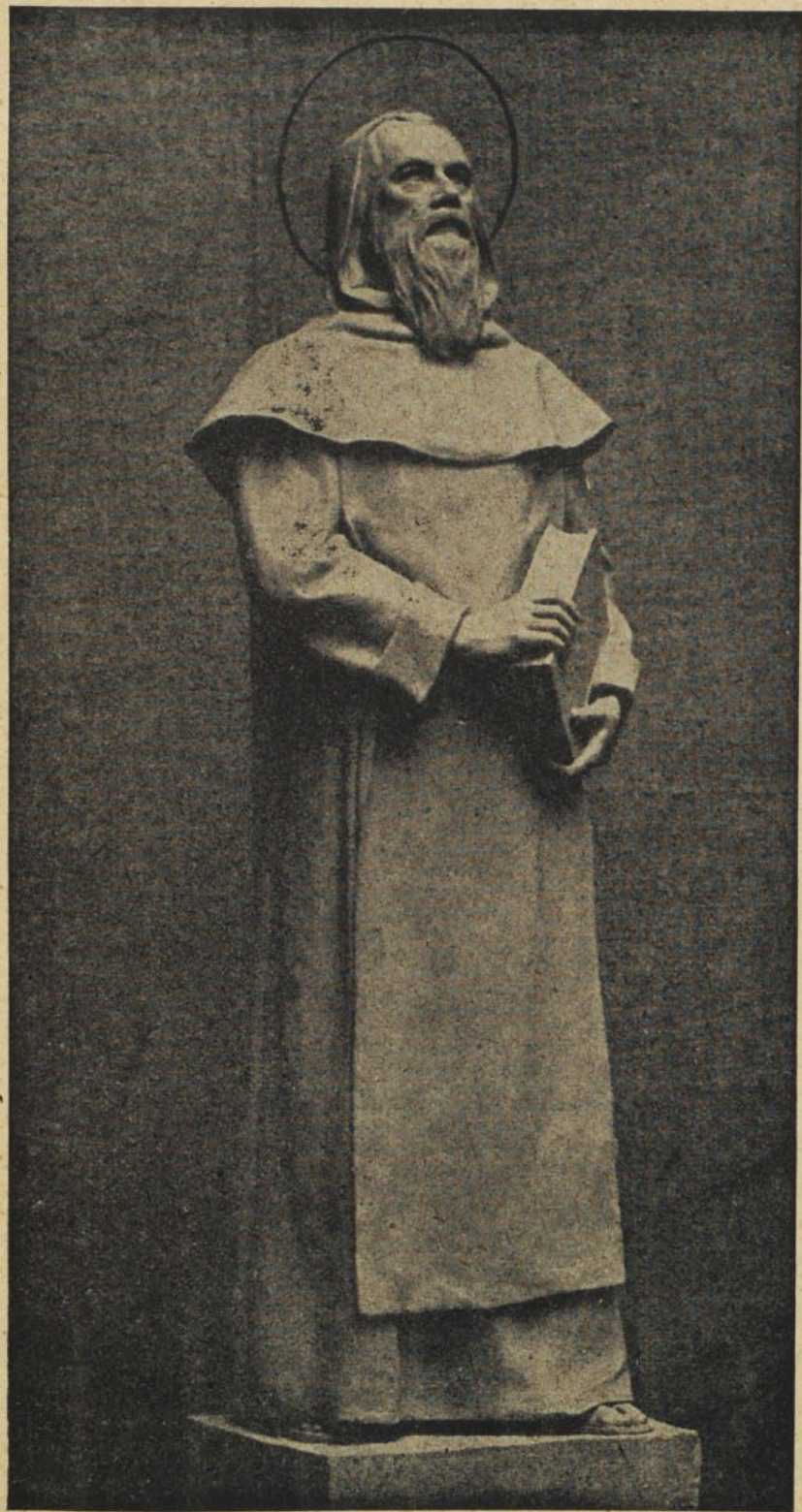
150 áruda az Országban.

Alakult 1892-ben.

A FEHÉR BARÁT

20

A PÁLOSREND
ÉVNEGYEDES
ÉRTESÍTŐJE

Vastagh Éva: Boldog Özséb

TARTALOM:

Váth János: Virág Benedek — Virág Benedek epigrammáiból — Tarczai György: A muzsikus barát legendája — Horváth Józsefné: Az Úr imája — P. Gyéressy Ágoston: Hozzászólás — Sashegyi Sándor: A Hármass remete-barlang kapcsolata Árpád fejedelem sírjával — Nemzetünk Szentélyében — Fráter Jácint: Ferences Liturgia — Pünkösdi búcsú pálos Szentkúton — P. Chaminade: A tökéletes Mária-tisztelet — ifj. Györffy Gábor: A Fehér Barát — Beküldött könyvek — Pálos krónika — Szerkesztői üzenetek